

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Translulit Eorum sub cœlo : Et induxit virtute suâ Aphricum. Et pluit super eos, sicut pulverem carnes : & sicut arenam maris volatilia pennata, Psal. 78. v. 24. leqq. Verùm tædio ejus affecti, jactabant pilces, cucumeres & pepones, porrosque & cæpe & allia, quæ in Ægypto comederant, Num. 11. v. 5. Propterea prostrati sunt in deserto, 1. Cor. 10. v. 5. ut de sexcentis milibus virorum, non nisi duo, Josua & Caleb Palæstinam ingressi sint, Num. 26. v. ult.

Hæc figura fuerunt nostri. Christum enim Servatorem in hunc mundum vententem, qui verè Manna sive panis cœlestis est Joh. 6. v. 35. & in sacra Eucharistiâ carnem & sanguinem suum ad edendum & bibendum nobis ordinavit, Matth. 26. v. 26. despexerunt Judæi, dicentes: Nolumus, hunc regnare super nos, Luc. 19. v. 14. Ideoque deindè ingratos hos hospites abjecit, & Apostolos suos ablegavit in vias gentium, ut illis gratiam suam offerrent, plures fortè & meliores fructus laturis, majorique zelo Christi doctrinam amplexuris ut Paulus Judæis id exprobrat, Act. 13. v. 46. Verùm & illi non melius gesserunt se. Licet enim in principio Evangelium cum gaudio susceperint, & ut Propheta loquitur, filios suos in ulnis attulerint, & filias suas super humeros portaverint, Esa. 49. v. 22. attamen & ipsi Mannæ cœlestis nauseâ capti, Servatori ansam dederunt, ut ille ex Palæstinâ in Græciam, ex Græciâ in Italiam, ex Italia in Germaniam discesserit, sicut nec hodierno die fixam sedem habet, sed si alicubi contemnitur, candelabrum loco movet, & exit de templo, Joh. 8. v. ult. At væ illis, cum discessero, Ol. 9. v. 12.

Hanc nefandam ingritudinem Servator parabolicè ostendere voluit, sub lautâ & instructa cœna, ad quam quidem multi invitati sint, verùm non comparuerint, sed variis excusationibus quæsitis, terrena cœlestibus prætulerint, ut prælectum Evangelium pluribus indicat.

Videbimus nos

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegesis.

Memorable est illud Sifacidis: Misericordia Domini quidè magna est: sed tam citò irasci potest, quàm misereri: & ira illius in peccatores non desinit, c. 5. v. 6.

Ideam illius exhibet prælecta Pericope: ubi cœlestis ille Oeconomus quidem magnam cœnam apparat, ad quam multos invitati curat: Verùm ubi convivæ venire renuunt, irâ exardescit, ut omni gratia renunciata expressè dicat, neminem illorum gustaturum cœnam suam.

Querela respicit

I. Terrenorum curam, quæ hodiè nimis invaluit, ut plerique terrenorum amore inebriati, conciones verbi divini, & Sacramenta aspernentur. Hæc innuitur

1. Per agrorum cultores. Primus enim dixit: Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam, rogo te, habe me excusatum. Non dicit emiturus sum, sed emi, quod probè notandum. Hinc enim patet, quàm stolidè egerit, quod antè emtionem ratam fecerit, & postea demùm abiturus est,

fs

emtam

em tam villam conspecturus, hoc enim ante factum oportuit. Sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis, Sir. 33. v. 24.

Sic Diabolus multis adulterinas merces venditat, qui ad forum hujus mundi otiosi stant, quibus illi inescantur, ut non vitas easdem mercantur, cum maximo suo damno: postmodum oculi illis aperiuntur, ut quàm praposterè egerint, deprehendant, quod si antè id perspexissent, proculdubio cum Demosthene dixissent: Tanti pœnitere non emo: Mors enim stipendium peccati, Rom. 6. v. ult.

Quod agriculturam concernit, ea ex se ipsa damnanda non est. Abraham, Isaac, Jacob & alii Sancti Dei homines sine jacturâ salutis eam exercuerunt. Verùm si salutem tuam in eâ quæras, ut dives ille rusticus, Luc. 12. v. 19. id sanè in damnum cedit. Nam omne opus corruptibile in fine deficiet, & qui illud operabitur, ibit cum illo, Sir. 14. v. 20.

2. *Per boum emtores.* Alter dixit: Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum, Hoc illi denotantur, qui sœnore & fraudibus circumveniunt fratrem suum in negotio, 1. Theff. 4. v. 6. & etiam ex malo acquirunt, Sap. 15. v. 12. per stateras injustas, & pondera iniqua, Levit. 19. vers. 36. Vide Sir. 27. v. 1. seqq.

Qui igitur insidiantur quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros, Jer. 5. v. 26. cor exercitatum in avaritia habentes, 2. Petr. 2. v. 14. graviter delinquunt, & nisi pœnitentiam egerint, in infernum devenient, juxta illud: Mercato-

rum disperierunt omnes, comportantes argentum, Soph. 1. v. 11.

3. *Per mulierum amatores,* qui sœminarum amoru tribuunt, quod neque coram Deo nec conscientia sua excusare possunt, veluti Salomo, 1. Reg. 11. v. 4.

Apud Judæos illi peculiari gaudebant privilegio, qui matrimonio se devinxerant, Immunitas enim belli, ipsis concedebatur, Deut. 20. v. 7. Sed à cultu Dei exempti non erant: sed quia thalamus calamus, eò magis adstringebantur, Deo se & res suas devovere, qui solus aquam tribulationis in vinum lætitiæ commutare valet, Joh. 2. v. 9. idè calva excusatio est, quam hi mulierosi prætexunt, dum matrimonio se excusare satagunt: sicut adhuc hodiè inveniuntur, qui rem Oeconomicam prætendunt, & putant, Deum non ad amissim omnia cum ipsis exacturum, licet quandoque in cultu ejus visitando & precibus ei offerendis negligentiores sint, cum ipse jusserit domesticorum curam habere, 1. Timoth. 5. v. 8.

Verùm sic non excusabunt se. Utrumque enim mandavit Deus, quin antè omnia Regnum Dei querendum est, si benedictio Dei sequi debeat; dilectis enim suis dat in somnis, Psal. 127. v. 3. Hi verò amici ejus sunt, qui voluntatem ejus faciunt, Joh. 15. v. 14. Confide igitur Deo & mane in loco tuo. Facile enim est in oculis Dèi ditare pauperem, Sir. 11. v. 22. seqq.

II. *Excusationem praposteram,* quam hospites invitati prætendunt. Non enim cœnam Domini se contemnere videri volunt, idè rogant servum, quia aliis negotiis districti teneantur, ut meliori modo apud Dominum eos excuset.

Ad-

Adhuc hodie filii hujus seculi sibi persuadent, non Deum omnia ad amulum exacturum, si temporalibus impediti, non semper cultui divino vacare possunt.

Hic idololatriam, hypocrisin, blasphemias, execrationes, superbiam & alia nefanda peccata palliare minus verentur. Quando à verbi Præcone publicè ex suggestu arguuntur, mandato Pauli, 1. Tim. 5. v. 20. illum nimis strictè omnia exigere opinantur. Verùm non moveat hoc verbi Ministros, sed clament potius, nec cessent, quasi tuba exaltantes vocem suam, Esa. 58. v. 1. quodsi enim peccatores ad pœnitentiam perduxerint, gaudium Angelorum excitabunt, Luc. 15. v. 11.

Qui frugi sunt, agnoscunt, si forrè deliquerint, orantes cum Davide: Non declines cor meum, in rem malam, ad excusandas excusationes in peccatis, Psal. 141. v. 4. Prov. 28. v. 13.

Imprimis verò caveant sibi Ecclesiæ Pastores, ne cuipiam blandiantur, sed officio suo probè perfungantur, veritatem nemini abscondentes. Quodsi servus hic assentationibus placere voluisset, non est dubium, quin à singulis non contemnendum honorarium reportasset. Verùm religio ipsi est, Domino aliter rem referre, quam reapte est: Accitè omnia, prout habebant se, eidem renunciabat.

Eodem modo omnes animarum Pastores affecti sint. Sed non pauci hodiè occurrunt Excusantes, Dissimulantes, Sycophantæ, qui muneribus corrupti ad placitum hominum loqui non verentur. Non carpunt peccata, non reprehendunt scan-

dala, hinc à Prophetis Jerusalem egreditur hypocrisis, super omnem terram, Jer. 23. v. 15. O quàm rigorosa ratio requiritur ab ipsis, die novissimo, quando rationem de sanguine deperdito dabunt, Ezech. 3. v. 18. Quilibet proindè, quæ officii sui sunt, sedulo agat. Quodsi auditores excusari volunt, ita se gerant, ut excusari possint: aut nos excusent, quando quæ officii nostri sunt, facimus. Vos estis sal terræ, ait Salvator, quodsi sal infatuatus fuerit, in quo salietur? Matth. 5. v. 13.

III. *Mundanorum incuriam.* Hic audimus, Christum hospitibus ingratis severam pœnam annunciantem, quod non gustaturi sint cœnam ejus in æternum.

Equidem Judæi, quod Christus hinc minatus est, irreparabili suo damno experti sunt: ut adhuc hodiè sint in execrationem, & in stuporem, & in maledictionem, & in opprobrium, Jer. 42. v. 18.

Nos exemplo eorum instructi, ingratitude hujusmodi renunciemus. Noli superbè de te sentire, sed time: Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit &c. Rom. 11. v. 21. Psal. 7. v. 13. 2. Chron. 36. v. 16.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit

I. *Ex cœnæ preparatione*, quam Deus ab æterno decretam, in plenitudine temporis instituit,

1. *Ex summa necessitate.* Quia enim serpens antiquus Protoplastos nostros seduxit, ut de arbore scientiæ boni & mali escam prohibitam comederint, Gen. 3. vers. 6. unde mortis temporalis & æternæ rei facti sunt, Sapient. 2. vers. 24.

Is 2

Rom.